

Уводник

ЧЕМУ ПОЛИТЕИА?

Прослов о концепцији и намјени часописа “ПОЛИТЕИА”

На, реторички вредновано, сасвим једноставно питање: шта је “ПОЛИТЕИА”?, одговор ће, такође, бити једноставан и прецизан: “ПОЛИТЕИА” је часопис за научно промишљање и истраживање друштвених феномена, у најширем значењу те синтагме, са становишта и из перспективе научних области и дисциплина које се изучавају на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци, који је његов оснивач и издавач, а то су социологија, политикологија, комунологија са журналистиком и наука о социјалном раду. Наравно, то не значи да ће “ПОЛИТЕИА” објављивати само текстове из поменутих научних дисциплина, а још мање само оних аутора, научних дјелатника и истраживача, који су, као професори или асистенти, запослени или ангажовани на тој високообразовној и научној установи. Напротив, часопис ће, већ од првог броја, бити отворен за и публикаваће прилоге о битним питањима епохе, савременог свијета, друштва, човјека, политике и низа других релевантних феномена елаборисаних и из других научних приступа и дисциплина, у ширем смислу комплементарним и/или блиским политичким наукама, односно наукама које се изучавају на бањалучком Факултету политичких наука, као што су историја, економија, право, филозофија (нарочито филозофија политике или политичка филозофија /ето згодног мотива и повода - и позива, истовремено - за неког младог мислиоца или истраживача да већ у наредном броју “ПОЛИТЕИЕ” елаборише разлику између тих двију синтагми или појмовних конструкција/ али и филозофија морала и/или етика и сл.), антропологија, психологија (посебно социјална психологија, односно психологија политичког понашања), етнологија, демографија, геополитика и друге сродне научне области. Разумије се, уколико испуне уобичајене и прописане услове и стандарде за квалитет прилога који се публикују у научним часописима, што је императив за све потенцијалне сараднике “ПОЛИТЕИЕ” и први постулат уређивачке концепције редакције овог гласила Факултета политичких наука у Бањој Луци.

Прије експликације осталих постулата, научних и вриједносних парадигми и критеријума за дјеловање редакције као тијела одговорног за уређивање часописа, још само неколико битних напомена у вези са амбијентом, околностима, разлозима, смислом и временом појављивања “ПОЛИТЕИЕ” пред читаоцима и судом научне и критичке јавности у Републици Српској, БиХ и шире.

За разлику од периода непосредно иза грађанског рата у Босни и Херцеговини (1992-1995.), кад у Републици Српској готово да и није било научне и стручне периодике – изузму ли се неколики часописи, календари, зборници и алманаси које је издавало Српско просвјетно и културно друштво “Просвјета”, те понеки годишњак прије рата формираних факултета, и сл. – у посљедњих неколико година, а можда и у цијелој првој деценији овог, 21. вијека, часописна продукција узнапредовала је и код нас, тако да се данас може рећи да има више респектабилних научних, стручних и сличних публикација и из области друштвених и хуманистичких наука, у најширем смислу те ријечи (нпр. “Нова Зора”, “Крајина”, Радови Филозофског факултета, обновљена “Значења”, “Филозофски годишњак”, “Наша школа”, “Правна ријеч” итд.) – да не набрајамо сва она локална, регионална или гласила скромних научних и стручних домета - тако да се више нико не може, с ма каквим покрићем, пожалити да нема гдје објавити свој научни или стручни рад и бити онемогућен и/или успорен у напредовању, у вертикалној промоцији у професионалној каријери. Наравно, претпоставка је да има претходно написан рад.

Има основе за тврдњу да су, кад је о наукама о друштву ријеч, часописном “мрежом” у Републици Српској добро п(р)(о)(е)кривене економија, педагогија, социологија (“Социолошки годишњак” из Пала и “Социолошки дискурс” из Бање Луке), филозофија (већ помињани “Филозофски годишњак”, затим Радови Филозофског факултета из Бање Луке и часопис истог таквог имена и издавача из Пала, па раније “Хелиос” и др.), право (Годишњак Правног факултета у Бањој Луци, “Српска правна мисао”, наведена “Правна ријеч”, па часопис Високе школе унутрашњих послова РС под насловом “Полиција, грађани и безбједност” итд.), комуникологије (“Знакови и поруке”), историје (“Гласник Архива РС и архивских радника РС” и др.), наука о безбједности и одбрани (“Дефендологија”), те филолошко-књижевних наука, али да, све до појаве “ПОЛИТЕИЕ”, није било научног часописа који би се са неопходном озбиљношћу и акрибијом бавио феноменима, процесима, чињеницама и догађањима из сфера *societas*-а, из стриктног политиколошког приступа и ракурса. Исто се може рећи и кад су наука о социјалном раду, социјалној политици и заштити посриједи. “ПОЛИТЕИА” у том смислу попуњава извјесну, нескривљену празнину и има пионирску мисију освјешћивања свеколике овдашње и ово-

времене јавности о релеванцији политиколошког промишљања, истраживања и писања о бројним тзв. отвореним питањима и изазовима наше епохе. Стога, од свих наших потенцијалних читаоца, сарадника и поклоника друге провенијенције и исходишта, унапријед “тражим помиловање” (Д. Максимовић) буде ли у наредним бројевима “ПОЛИТЕИЕ” нешто више текстова уже политиколошке инспирације и проседеа, бар док се не појави још неко стручно гласило за политикологију и/или науку о социјалним раду.

Као што у импресуму и Рјешењу о регистрацији нашег часописа пише, оснивач и издавач “ПОЛИТЕИЕ” је Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, што је потпуно нормално с обзиром на чињеницу да се на Факултету школују будући политиколози, социолози, социјални радници, новинари, комуниколози, дипломате и други профили кадрова који ће, колико већ сутра, бити на важним радним мјестима те имати запажене социјалне функције и јавне одговорности, а у њему раде реномирани и јавно п(о)(ри)знати, макар у оквирима Републике Српске, БиХ и српског језичког подручја, професори, те многи гостујући наставници, у разним звањима, са искуством и резултатима не само у сферама науке и едукације, него и у уређивачкој и издавачкој дјелатности, попут, нпр. Ненада Кеџмановића, Браце Ковачевића, Емила Влајкија, Николе Поплашена, Ивана Шијаковића, Александра Богданића и низа млађих научних радника и истраживача о чијим радовима – објављеним управо на страницама “ПОЛИТЕИЕ” - ће се тек чути. С друге стране, Факултет је не само образовна, него и научно-истраживачка установа, па је природно да има своје гласило у којем ће се, *urbi et orbi*, представљати резултати, како властитих истраживања, тј. истраживања која проводе наставно-научни радници запослени код оснивача и издавача “ПОЛИТЕИЕ”, а то је, рекли смо већ, ФПН Универзитета у Бањој Луци, тако и радови мислиоца, научника, истраживача и писаца из других научних, духовних и геополитичких средина, укључујући и оне ствараоце изван тзв. академске заједнице. Због тога је “ПОЛИТЕИА” важан елемент идентитета Факултета политичких наука и потврда, већ у другој години његовог постојања, зрелости те установе да, макар и путем часописа, изађе на тржиште идеја, научних објашњења, резултата теоријских и емпиријских истраживања, приједлога рјешења конкретних социјалних проблема и упусти се у једну конкуренцију и конкуренцију, не само у пословима едукације, него и научно-истраживачке и издавачке дјелатности, са другим истородним или сличним високошколским и научним институцијама у Републици и шире. Јер, осим диплома свршених студената, завршених мастер студија, одбрањених магистарских теза и докторских дисертација, организованих научних скупова, стручних симпози-

јума, “округлих столова”, обављених истраживања и сл., успјех Факултета ће се мјерити и у историји остати уписан и по богатству издавачке продукције, по резултатима који ће у њој бити презентовани и као такви оставити трагове макар у овдашњој науци и духовном амбијенту, ако већ не и шире, и по томе ће “ПОЛИТЕИА”, као првенац бањалучке универзитетске периодике из области наука о политици, бити (у)памћена.

Други постулат уређивачке концепције “ПОЛИТЕИЕ” састоји се у томе што ће се предност давати проучавању и елаборацији савремених, живих, садржајно и семантички богатих, круцијалних социјалних, политичких, културних, правних, међународно политичких, безбједносних, медијскоинформативних, економских и других актуелних тема. Природно је да ће редакција, на неки начин, преферисати теме које се односе на наш полис, Републику Српску, и васколике регије живота, кретања и процеса у њој (од тог старогрчког појма polis и збиље, тј. конкретног историјског и правнополитичког реалитета на којег се односио и покривао га, изведена је и ријеч politeia, која се, опет, тиче неколиких ентитета, манифестација, праксиса итд., и имплицира вишеструка значења, због чега ју је тешко, све и да је то потребно, а онима који су упућени у ту “материју” није, само с једном ријечју, појмом, превести на српски језик /и то, такође, може и треба бити предметом самосталних ауторских расправа и посебних прилога из, нпр. хоризонта филозофије политике, разматрања фундаменталне политиколошке терминологије, историје политичких теорија и сл., чему ће “ПОЛИТЕИА” посветити своје странице у наредним бројевима, како би се читаоцима показала свеколика херменеутика и семантика категорије politeia, у континуитету њених трансформација и турбуленција, од теоријско-практичних искустава из времена старих Грка и њихове филозофије, до данас /, што је на неки начин мотивисало и обезбиједило легитимациону основу и оправдање редакцији часописа у опредјељењу и одлуци да му да садашњи назив: “ПОЛИТЕИА” – премда су у “игри” биле и неке друге опције и приједлози - како би већ и из самог имена било развидно и јасно да ће се она, без било каквих арканских порива, склоности, поступака и ефеката, без апокрифних и метафизичких исходишта и резона, а сасвим транспарентно бавити свим феноменима од релевантности за ствар полиса, друштва, заједнице, државе, политике, учешћа грађана, слободних политичких субјеката у управљању процесима и односима у нашој политеји, као и низом других теоријских и практичних тема и изазова), али неће заповстављати ни теме, односно оне њихове димензије и слојеве који се одnose и на Босну и Херцеговину, земље у окружењу (Србија, Хрватска, Црна Гора), регион, Европу и шире. Наравно, подразумијева се да, кад

је ријеч нпр. о историји појединих (филозофских, социјалних, политичких, комуниколошких, правних и сл.) идеја, теорија и/или доктрина, друштвених покрета и/или организација, политичких странака и сл., неће бити пренебрегнути ни они прилози у којима се презентују и неки садржаји, односно моменти који актуелизују и ближу или даљу прошлост, а не само савременост.

Трећи постулат на којем ће “ПОЛИТЕИИ” посебно инсистирати, јесте, бар интенционално, њен међународни карактер и домет. Хоћемо да будемо респектабилан међународни научни часопис, бар са репутацијом какву имају неки слични часописи у земљама у окружењу, тј. постјугословенским државама! То значи да ће редакција обезбиједити да у сваком броју часописа буде публикован најмање један текст - уз настојање да их буде и више, по могућности из рубрике, тј. квалитета који их легитимишу и класификују као оригиналне научне радове - неког иностраног аутор(итет)а. Наравно, на страном језику. Иначе, кад смо већ код језика, онда да информишемо наше читаоце, а још више будуће сараднике, да је опредјељење редакције “ПОЛИТЕИИ” да се текстови публикују на језику и писму на којем су их сами аутори изворно написали – изузев кад је ријеч о преведеним радовима, наравно - што значи да ће се на страницама нашег часописа наћи текстови написани не само на српском језику и ћириличном писму, на ма којем дијалекту, него и језицима и писмима и осталих јужнословенских и других народа, а што смо имплементисали већ у овом, првом броју. Осим тога, сви прилози класификовани и смјештени на прва три мјеста у “хијерархији” значаја и квалитета, тј. научних домета публикованих текстова, а она су, макар по формалној, модернистичкој номенклатури релеванције и научне супстанцијалности, именовани као: оригинални научни рад; прегледни чланак и претходно саопштење, обавезно ће садржавати апстракт/сажетак и кључне ријечи на једном од свјетских језика, затим резиме/закључак и попис коришћене литературе, чиме се, додуше више формално него суштински, обезбјеђује и легитимише њихов међународно-научни потенцијал, вриједност и статус, односно “број бодова”, неопходних савременим, болоњизованим скупљачима бодова, који им углавном служе за напредовање у хијерархији универзитетских звања. Јасно, остаје обавеза сваког члана редакције, а она је састављена, како од домаћих, мање више универзитетских експерата, тако и од стручњака који раде или су своју афирмацију доживјели у иностраним научним, стручним, истраживачким или медијским средиштима и миљеима, појединачно да “лобира” у научним, духовним и интелектуалним центрима и “оазама”, код нас и у свијету, и проналази ауторе и сараднике који се неће либити да резултате својих промишљања, истраживања, тумачења и дескрипција објаве и у “ПОЛИТЕИИ” и тако доприносе јачању њеног научног угледа и утицаја.

У тематском погледу, “ПОЛИТЕИА” ће бити заиста широко, мултидисциплинарно, полисемично, вишеслојно и у смислу научних парадигми, приступа и оријентација, школа мишљења, праваца истраживања и сл., плурално постављен часопис. Он ће на својим страницама објављивати радове у којима се открива, промишља, истражује, коментарише или описује социјална збиља, у најширем смислу те ријечи, Републике Српске, Босне и Херцеговине, савремене Европе и свијета, а посебно теме у којима се критички, научно компетентно, без јефтине апологије и идеологизације дневно-политички и ускогрупни културних и коњуктурних идеја, пројеката и садржаја, у којима се рефлектује, пропитује и елаборише друштвено и духовно биће нашег полиса, наше политичке заједнице, њено уставно и правно-административно утемељење, организација и конфигурација, уређеност и функционалност, економски потенцијали, затим демографске карактеристике и стање, позиција унутар дејтонске Босне и Херцеговине, елементи националног идентитета, међунационални односи, религијско изходиште и рељеф, односи са сусједним и другим државама и народима, питање безбједности и изазови тероризма, људска права и слободe, медијско обликовање и посредовање слике о српском народу и Републици Српској, али и стање у медијима информисања нашег полиса, противрјечности образовања, тржишта рада и радне снаге, савремени комуниколошки изазови, те питања друштвеног развоја, социјалних и политичких аспеката развоја нових технологија, технике и њиховог утицаја на садржај односа међу људима, еколошка свијест и потреба промишљања и заштите човјекове животне средине и природних ресурса, социјалне и политичке импликације производње биолошки модификоване хране, проблем клонирања, биоетике, затим социјалне политике, заштите вулнерабилних категорија становништва, стања и организовања цивилног друштва итд. Разумије се, у начелу су могуће, чак и пожељне елаборације и других проблема из спектра тема или области које овдје нису ни назначене, дакле по слободном избору њихових аутора, само уколико задовољавају претходно дефинисане узусе. Овај исказ ваља схватити као охрабрење и позив ауторима, свих провенијенција, да се и сами јављају редакцији и достављају своје радове, а она ће након, за часописну продукцију уобичајене, процедуре одлучити о “судбини” сваког конкретног прилога појединачно, *sine ira et studio*.

Сви прилози који буду објављени у “ПОЛИТЕИА” биће, с обзиром на садржај, квалитет елаборације и приступ актуелизованој теми, обим рукописа и начин његове опреме и друге релевантне критеријуме, разврстани у шест основних, сталних и/или повремених, категорија, које уједно могу бити и рубрике, и то: 1. оригинални научни рад; 2. прегледни чланак; 3. претходно саопштење; 4. превод; 5. критика, полемика; 6. осврт, приказ, информација.

Наравно, то не значи да повремено, уколико то буду диктирале неке специјалне околности или, пак, сасвим “приземни” интереси, по-

требе и жеље сарадника и/или читаоца, свеједно, у неком наредном броју “ПОЛИТЕИЕ” неће бити и неких нових рубрика, као што су, нпр. документи/грађа, интервју, портрети знаменитих научника из поља наука о политици итд.

Редакција “ПОЛИТЕИЕ” у садашњем саставу, којој је мандат дало Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци, је увјерена да ће часопис пред нама бити снажан импулс и стимуланс даљим научним промишљањима, истраживањима и дескрипцији социјалне збиље у којој бивакујемо, да ће, посебно за млађе научне раднике, бити повод, простор и медиј у којем ће моћи оспољити све своје креативне потенцијале и аспирације, афирмисати науке којим се баве, успоставити и култивисати дијалог о битним питањима епохе са својим савременицима, али и претходницима, те бити израз и духовно огледало времена у којем је настао, стасао, етаблисао се и афирмисао као битно гласило наука о друштву у Републици Српској и шире и, самим тим, додатно потврдити и ојачати идентитет и педагошко-научни кредибилитет свог оснивача и издавача, Факултет политичких наука у Бањој Луци, а преко њега и високо образовање, научну дјелатност и истраживачку праксу у Републици Српској, тј. њу саму.

Имајући напријед наведено на памети, редакција “ПОЛИТЕИЕ” сматра да се, већ у овом часу, унапријед, може казати да је покретање “ПОЛИТЕИЕ” научно-стручно и друштвено потребно и оправдано, да ће она наћи своје мјесто и имати запажену улогу и статус у часописној продукцији нашег полиса, да није, нити ће бити, промашена инвестиција.

Да то заиста остане тако и да траје дуго у будућности, све док је студија наука о друштву, а посебно политичких наука - а њих ће бити толико дуго колико ће постојати и само друштво као неки организован, с њему иманентном логиком, агрегат и ентитет испремрежен процесима, односима и садржајима који га условљавају и омогућују, истовремено, те политика као универзална свијест и пракса о сврсисходности уређења и управљања полисом, а и једно и друго потребују освјешћивање и истраживање – зависи понајвише од аутора, мислиоца, научника, истраживача и писаца других улазишта и провенијенција, можебитних сарадника нашег часописа. Због тога и позивамо све ствараоце из поља наука о друштву, ма гдје живјели и радили, да достављају своје прилоге за “ПОЛИТЕИУ”.

Слободан Наградић,
извршни уредник